

Sata vuotta sitten

Antti Suvanto

Johtokunnan neuvonantaja

Suomen Pankki

Palataan ajassa sata vuotta taaksepäin vuoteen 1912. *Yhteiskuntataloudellisen aikakauskirjan* kahdeksas vuosikerta ilmestyy kuutena niteenä. Vuosikerran koko on 390 sivua. Toimitukseen kuuluvat J.H. Vennola, O.W.Louhivuori, H. Paavilainen ja Martti Kovero.

Aikakauskirjan vastaava päätoimittaja Juho Heikki Vennola on Helsingin yliopiston kansantaloustieteen ja tilastotieteen professori. Hän toimii vuonna 1884 perustetun Kansantaloudellisen yhdistyksen puheenjohtajana ja käyttää puheenjohtajan nuijaa myös Osuusliike Elannon hallintoneuvostossa.

Vennola on sosiaaliliberalismia kannattava porvari ja kirjoittaa ahkerasti päätoimittamaansa lehteen. Hän esittää tukensa konsuli Gösta Sumeliuksen tekemälle ehdotukselle teollisuusluottolaitoksen perustamisesta teollisuuden pääomantarpeita tyydyttämään, pohtii raitiotieliikenteen kunnallistamista ja arvioi Suomen asemaa Venäjän viljantuonnissa.

Raitiotieliikenteen järjestäminen on ajan-kohtainen asia. Tampereelle ja Viipuriin suunnitellaan raitiotien rakentamista. Helsingissä rahatoimikamari ehdottaa raitiotieliikenteen

ostamista yksityiseltä yhtiöltä Helsingin kaupungille. Vennola kannattaa sitä ja perustelee kantaansa sillä, että näin voidaan järkipäisesti suunnitella kaupunkialueen laajenemista ja asutuksen sijoittamista. Jollei näin menetellä, niin ”tulee kaikissa väestökeskuksissa kipeä asuntokysymys entistä kipeämpänä esille”.

Venäjän osuus Suomen viljantuonnista on vuosien mittaan supistunut ja Saksan noussut. Venäjä on alkanut esittää vaatimuksia Suomen viljantuonnille säädettävästä tullista. Tätä ehdotusta Vennola vastustaa. Hän pelkää, että se johtaisi viljan kallistumiseen ja saattaisi Venäjän viljavarastot Suomen viljantuonnissa monopoliasemaan. Vennola ei näe, että tuontitullin avulla voitaisiin tukea Suomen maanviljelystä, koska tulli ei koskisi Venäjältä tuotua viljaa.

Oskar Wilhelm Louhivuori on Vennolan tapaan yhteiskunnallinen monitoimimies ja ahkera debatoija aikakauskirjassa. Hän toimii Helsingin maanviljelyslyseon opettajana, henkivakuutusyhtiö Salaman tilastoasiantuntijana ja Helsingin yliopiston ”sosiaalisen alkoholiopin” opettajana.

Louhivuori kirjoittaa henkivakuutuksesta ja toteaa, että suurin syy ”köyhäinavustustarpeeseen on vanhuudesta johtuva työhönkykenemättömyys ja perheenlättäjän kuolema, siis juuri ne vaarat, joiden taloudelliset vaikutukset ovat henkivakuutuksen avulla torjuttavissa”. Hän pyrkii esimerkkilaskelmien perusteella osoittamaan, että henkivakuutuksen avulla olisi mahdollista saada aikaan ”parannusta vähävaraisen kansamme taloudellisen tilan turvaamiseksi” varsinkin, jos isännät, työnantajat ja maalaiskunnat tulevat avuksi.

Kahdessa Euroopan valtiossa on 1900-luvun alussa voimassa paloviinamonopoli. Sveitsissä tislattujen juomien valmistus ja maahan tuonti on pidätetty liittovaltion yksinoikeudeksi. Venäjällä laki säättää paloviinan myynnin valtion yksinoikeudeksi.

Louhivuori kuvaa kirjoituksessaan värikäästi Venäjän viinamonopolia. Hän toteaa, että sen ensisijainen tarkoitus on ollut hankkia kruunulle verotuloja. Venäjän valtion tulo- ja menoarviossa vuodelle 1912 paloviinan myyntimonopolin tuotto on suurin tuloerä, yli kolme kertaa suurempi kuin välittömien verojen tuotto ja yli neljä kertaa suurempi kuin tullitulot. Järjestelmän kalleuden vuoksi nettotuotto kuitenkin jää paljon vähäisemmäksi. Louhivuori siteeraa venäläistä keskustelua, jossa monopolia on arvosteltu raittiustyön lähtökohdista. Arvostelijoiden mukaan monopoli on edistänyt kadulla juopottelua.

Martti Kovero on Edward Gyllingin, Otto Wille Kuusisen ja Sulo Wuolijoen luokkatoveri Jyväskylältä ja heidän opiskeluaikainen ystävänsä. Hän on vuonna 1911 jättänyt aktiivipolitiikan ja siirtynyt Tilastollisen päätoimiston palvelukseen. Hän julkaisee aikakauskirjassa tilastollisen yhteenvedon vuoden 1911 eduskuntavaalien tuloksista. Siinä hän kiinnittää

huomiota äänestysvilkkauksen jatkuvaan laskuun.

H. Paavilaisen kynästä irtoaa kaksi artikkelia aikakauslehden vuosikertaan. Näistä jälkimmäinen esittelee tilastoja Euroopan rikkaimpien maiden, Englannin, Ranskan ja Saksan pääomanviennistä. Englannin pääomasijoituksista suurin osa menee imperiumiin siirtomaihin, Yhdysvaltoihin ja Argentiinaan. Ranskasta menee pääomasijoituksia enemmän Venäjälle kuin sen omiin siirtomaihin. Saksan pääomasijoitusten kärjessä ovat Yhdysvallat, Itävalta ja Venäjä.

Yhteiskuntataloudellinen aikakauskirja heijastaa hyvin Kansantaloudellisen yhdistyksen sosiaalireformista agenda. Ulkomailta haetaan oppia uudistusten ajamiseksi. Teollisuushallituksen tilastollisen osaston virkailija Urho Toivola pohtii, tulisiko sairausvakuutus tehdä pakolliseksi. Ilmari Ervast on käynyt tutustumassa uusimpiin ehdotuksiin työttömyyden poistamiseksi Englannissa. Hän nostaa esille muun muassa työnvälitystoiminnan järjestämisen ja työttömyysvakuutuksen. I. Sara puolestaan on tutkinut kaavoituksen suhdetta työväestön asuntokysymykseen Saksan kaupungeissa.

Aikakauskirjassa seurataan yhteiskunnallisen lainsäädännön kehitystä ja esitetään säännöllisiä tilastokatsauksia maa- ja metsätalouden, teollisuuden, kaupan, rahoitus- ja vakuutustoiminnan tilasta sekä työväenliikkeestä, osuustoiminnasta ja kunnallispolitiikasta. Katsauksissa on noteerattu Länsi-Suomen Pankin perustaminen, päätös Helsingin Osakepankin perustamisesta sekä Helsingin arvopaperipörsin toiminnan alkaminen.

Vuoden alussa Suomen yleinen taloudellinen tila esitellään ”jokseenkin suotuisana”. Ulkomailla vallitsevien keveiden rahoilijain vuoksi Suomeen on saatu jo ”muutamana vuo-

den ajan vedetyksi melkoinen määrä ulkomaisia lainapääomia”. Vuoden aikana rahamarkkinain tilanne alkaa taas kiristyä kansainvälisistä syistä. Syynä on Balkanin sota¹ ja siitä johtuva

yleiseurooppalaisen sodan pelko, todetaan aikakauskirjan vuoden viimeisen numeron rahamarkkinakatsauksessa. □

---

¹ *Sota alkaa lokakuussa 1912, jolloin Bulgarian, Serbian, Kreikan ja Montenegron muodostama liittouma ryhtyy sotilaallisiin toimenpiteisiin vallatakseen Makedonian ja osia Traakiasta Osmannien valtakunnalta.*